

REPUBLICA MOLDOVA
JUDECĂTORIA CHIȘINĂU
(sediul Buiucani)

REPUBLIC OF MOLDOVA
THE COURT OF CHISINAU
(office Buiucani)

mun. Chișinău, bul. Ștefan cel Mare și Sfint, 200
Republica Moldova
MD-2004, tel. (+373 22) 27 27 40,
tel./fax (+373 22) 27 27 40, e-mail: jcc@justice.md

Chisinau city, Ștefan cel Mare și Sfint, 200 avenue
Republic of Moldova
MD-2004, tel. (+373 22) 27 27 40,
tel./fax (+373 22) 27 27 40, e-mail: jcc@justice

Dosarul nr/1-2108/2023

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
Mun. Chișinău, str. Al. Lăpușneanu, nr. 28
MD-2004

Prin prezenta, Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani), vă expediază încheierea din 13 octombrie 2023 privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a alin. (1/1) al art. 364/1 din CPP, în cadrul cauzei penale privind învinuirea lui Munteanu Lilian în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 145 alin. (2) lit. j) din Codul Penal.

P.S. În privința inculpatului Munteanu Lilian este aplicată măsura preventivă – arest preventiv.

Anexă: Încheierea – 4 file;

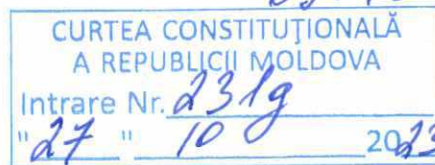
Cererea inculpatului – 1 filă;

Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate – 6 file;

Hotărârea Curții Constituționale din 24.01.2023 – 11 file;

Total – 22 file.

Judecător al Judecătoriei Chișinău
(sediul Buiucani), Petru Păun

Ex: Olga Ceban

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

A. Autorul excepției de neconstituționalitate

Avocatul LUPUȘOR Dumitru în interesele inculpatului Munteanu Lilian

Desemnat în baza Deciziei Oficiului Teritorial Chișinău al C.N.A.J.G.S din 19.06.2023

Adresa de corespondență:

BAA LEGAL LEADER

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun

Urmărirea penală în cauza penală nr. 2023010819, a fost pornită la 16 iunie 2023, de către organul de urmărire penală al Inspectoratului de Poliție Centru, mun. Chișinău, în temeiul bănuielii rezonabile privind săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 145 alin. (2) lit. j) din Codul penal.

La 11 august 2023, lui Munteanu Lilian, i-a fost înaintată învinuirea în ordinea art. 281, 282, 283 din Codul de procedură penală, în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 145 alin. (2) lit. j) din Codul penal. cu indicii de calificare: „*Omorul intenționat, adică omorul unei persoane, săvârșit cu deosebită cruzime*”.

Fiind audiat pe marginea acuzării înaintate, Munteanu Lilian, a comunicat că, învinuirea îi este clară, vina o recunoaște pe deplin, susține declarațiile date în calitate de bănuit.

Prin rechizitoriul a fost sesizată instanța specializată în examinarea cauzelor penale judecătoria Chișinău sediul Buiucani, cauza a fost repartizată judecătorului Petru Paun,

La data de 06.10.2023 în cadrul examinării cauzei penale, inculpatul a depus o cerere prin care a solicitat examinarea cauzei penale în baza articolului 364¹ alin. (8) din Codul de procedură penală al RM

În prezent, în privința inculpatului Munteanu Lilian este aplicată măsura preventivă – arest.

C. Obiectul sesizării

Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile articolului 364¹ alin. (1¹) din Codul de procedură penal, în redacția 14 aprilie 2023 adoptate prin Legea Nr. 83, pentru modificarea unor acte normative, în special, sintagma,

- "... (1¹) Judecarea cauzelor penale privind infracțiunile pentru care legea prevede pedeapsa cu detențiune pe viață nu poate avea loc pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală. "... "
- "...alineatul (8) se abrogă..."

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție.

Autorul sesizării consideră că speței îi sunt incidente mai multe drepturi fundamentale garantate de Constituție, în special:

Articolul 1

Statul Republica Moldova

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică”.

Articolul 8

Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

„(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

(2) Intrarea în vigoare a unui tratat internațional conținând dispoziții contrare Constituției va trebui precedată de o revizuire a acesteia”.

Articolul 16

Egalitatea

(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine social (pe dimensiunea libertății de mărturisire împotriva sa).

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție”.

Articolul 21

Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale”.

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative”.

Articolul 24

Dreptul la viață și la integritate fizică și psihică

(1) Statul garantează fiecărui om dreptul la viață și la integritate fizică și psihică.

(2) Nimeni nu va fi supus la torturi, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane ori degradante.

(3) Pedepsa cu moartea este abolită. Nimeni nu poate fi condamnat la o asemenea pedeapsă și nici executat.

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății”.

Articolul 114

Înfăptuirea justiției

„Justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești”.

Articolul 115

Instanțele judecătorești

„(1) Justiția se înfăptuiește prin Curtea Supremă de Justiție, prin curțile de apel și prin judecătorii.

(2) Pentru anumite categorii de cauze pot funcționa, potrivit legii, judecătorii specializate.

(3) Înfiiințarea de instanțe extraordinare este interzisă.

(4) Organizarea instanțelor judecătorești, competența acestora și procedura de judecată sînt stabilite prin lege organic”.

Articolul 4 din Codul penal,

Principiul umanismului

(1) *Întreaga reglementare juridică are menirea să apere, în mod prioritar, persoana ca valoare supremă a societății, drepturile și libertățile acesteia.*

(2) *Legea penală nu urmărește scopul de a cauza suferințe fizice sau de a leza demnitatea omului. Nimeni nu poate fi supus la torturi, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante.*

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție

La 14 aprilie 2023 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea Nr. 83 pentru modificarea unor acte normative.

Prin legea menționată, au fost introduse modificări în conținutul art. 364¹ Cod de procedură penală, după cum urmează

Articolul 364¹:

la alineatul (1), după cuvântul „inculpatul” se introduc cuvintele „persoană fizică”;
articolul se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) Judecarea cauzelor penale privind infracțiunile pentru care legea prevede pedeapsa cu detențiune pe viață nu poate avea loc pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală.”

alineatul (2) se completează cu textul „, , iar din probele administrate în faza de urmărire penală rezultă suficiente date cu privire la vinovăția inculpatului”;

alineatul (8) se abrogă;

articolul se completează cu alineatele (10) și (11) cu următorul cuprins:

„(10) Sentința adoptată în condițiile prezentului articol poate fi atacată cu recurs, invocându-se doar erorile procesuale și măsura de pedeapsă stabilită. Partea vătămată poate ataca cu recurs sentința, invocând doar erorile procesuale.

Pedeapsa este un fenomen destul de răspândit în societate, un fenomen comun, am putea spune, deși nu conștientizăm, de regulă, acest fapt.

Dintre toate pedepsele sociale, cea mai drastică este pedeapsa penală.

Anume ea formează subiectul acestei sesizări a cărei atenție s-a oprit, în mod special, asupra principiului de acțiune și asupra funcției sociale a pedepsei penale.

Legiuitorul completând art. art. 364¹ Cod de procedură penală, nu a luat în considerație prevederile constituționale a ignorat prevederile tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Textul care a completat prevederile art. 364¹ Cod de procedură penală, „(1¹) Judecarea cauzelor penale privind infracțiunile pentru care legea prevede pedeapsa cu detențiune pe viață nu poate avea loc pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală.”, nu numai a încălcat principiile procesului penal dar și a încălcat concepția filosofică - **principiul respectării demnității umane.**

Demnitatea umană constituie una din valorile fundamentale ale unei societăți democratice. Principiul dat și-a găsit reflectare în art. 1 alin. (3) al Constituției Republicii Moldova: „... (3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate”.

Sunt relevante în acest sens și prevederile art. 16 alin. (1) din Constituție prin care se afirmă că: „Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului”.

Principiul umanismului se găsește și în art. 24 din Legea fundamentală.

În conformitate cu aceste dispoziții „(1) Statul garantează fiecărui om dreptul la viață și la integritate fizică și psihică. (2) Nimeni nu va fi supus la torturi, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane ori degradante. (3) Pedeapsa cu moartea este abolită. Nimeni nu poate fi condamnat la o asemenea pedeapsă și nici executat.”.

Principiul umanismului este prevăzut în mod expres în art. 4 Cod penal al Republicii Moldova și presupune umanizarea crescândă a dreptului penal.

Consider că anume prin umanizarea crescândă a dreptului penal, se va reuși stabilirea unui echilibru între apărarea societății împotriva infracționalității și respectarea drepturilor infractorului.

Potrivit acestui principiu, în elaborarea și aplicarea normelor dreptului penal trebuie să se pornească de la interesele și drepturile fundamentale ale omului, de la necesitatea asigurării condițiilor de realizare a personalității fiecăruia.

În domeniul dreptului penal, unul din principiul umanismului se manifestă prin respectarea demnității și drepturilor persoanei care a săvârșit o infracțiune.

Infractorul în calitatea sa de component al societății, cu care a intrat în conflict, trebuie să beneficieze de anumite drepturi, inerente ființei umane. El trebuie redat societății din care face parte, prin luarea unor măsuri de schimbare a conduitei sale.

În conformitate cu art. 4 alin. (2) Cod penal: „Legea penală nu urmărește scopul de a cauza suferințe fizice sau de a leza demnitatea omului. Nimeni nu poate fi supus la torturi, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante”.

Totodată, în art. 61 alin. (2) Cod penal este prevăzut expres că „executarea pedepsei nu trebuie să cauzeze suferințe fizice și nici să înjosească demnitatea persoanei condamnate”, unde și se conține esența principiului umanismului.

Principiul umanismului este consacrat atât în izvoare interne, cât și în tratate internaționale.

La 10 decembrie 1984, la New York a fost adoptată de Adunarea Generală a ONU Convenția împotriva torturii și a altor pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante. Republica Moldova a aderat la Convenție, în anul 1995, prin Hotărârea Parlamentului nr. 473 din 31 mai 1995.

Potrivit art. 3 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale: *„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante”.*

Trebuie de subliniat însă faptul că, la ora actuală, în condițiile reformării și umanizării dreptului penal, reacția socială împotriva criminalității este centrată, în continuare, pe măsurile represive de luptă contra fenomenului infracțional.

Este de observat în acest sens, că și actualul Cod penal al Republicii Moldova se caracterizează prin represiune înaltă.

Codul penal prevede pedeapsa închisorii pentru 86,5% din faptele incriminate, iar din numărul total al acestora fiecare a cincea infracțiune este sancționată cu pedeapsa închisorii pe un termen ce depășește 12 ani.

Remarcăm totuși reducerea relativă a gradului de reprimare a dreptului penal.

Aplicarea principiilor enunțate în prezenta cerere.

Prin articolul 60 alin.(1) din Constituție se evidențiază rolul deosebit al Parlamentului ca unica autoritate legislativă a statului, adoptarea legilor fiind una din atribuțiile sale de bază.

Potrivit articolului 72 alin. (3) lit. n) din Constituție, reglementarea infracțiunilor, pedepselor și regimului executării acestora este o atribuție exclusivă a legislativului.

Astfel, legiuitorul a completat Codul de procedură penală cu prevederi ce instituie o nouă măsură de siguranță în executarea pedepsei, abrogând textul din alin. (8), art. 364¹ Cod de procedură - *Inculpatul care a recunoscut săvârșirea faptelor indicate în rechizitoriu și a solicitat ca judecata să se facă pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală beneficiază de reducerea cu o treime a limitelor de pedeapsă prevăzute de lege în cazul pedepsei cu închisoare, cu muncă neremunerată în folosul comunității și de reducerea cu o pătrime a limitelor de pedeapsă prevăzute de lege în cazul pedepsei cu amendă. Dacă pedeapsa prevăzută de lege este detențiunea pe viață, se aplică pedeapsa închisorii de 30 de ani.*

Este adevărat infracțiunea prevăzută de art. 145 alin. (2) lit. j) Cod penal prevede pedeapsă detențiunea pe viață, constituie încălcare gravă, asupra vieții persoanei.

Infracțiunea respectivă se caracterizează printr-un pericol social sporit, aducând, în primul rând, atingere dreptului la viață.

De asemenea, datorită configurației laturii obiective a articolului 145 alin. (2) lit j) Cod penal, este afectată viața persoanei.

Încălcarea acestor atribute ale personalității umane creează o stare de nesiguranță socială.

Omorul unei persoane constituie cel mai gravă formă de încălcare a relațiilor și valorilor sociale, a căror ocrotire constituie scopul incriminării și sancționării infracțiunii.

Doresc să atrag atenție că dreptul la demnitate umană și integritate fizică și psihică presupune o atenție deosebită în cazul în care infracțiunea de omor a fost comisă cu cruzime.

Pornind de la pericolul pe care îl reprezintă infracțiunea de omor, statul are obligația pozitivă de a elabora o legislație eficientă care ar descuraja săvârșirea unor asemenea infracțiuni.

Metodele de descurajare a săvârșirii infracțiunilor de omor sunt pedepsele penale.

Pentru asemenea infracțiuni, potrivit legislației penale, instanța de judecată poate aplica inclusiv detențiunea pe viață.

Totodată, urmează de subliniat că pedeapsa penală este atât o măsură de constrângere statală, cât și un mijloc de corectare și reeducare a condamnatului, având drept scop restabilirea echității sociale, corectarea condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni.

Însă executarea pedepsei nu trebuie să cauzeze suferințe fizice și nici să înjosească demnitatea persoanei condamnate.

Nimeni nu contestă faptul, că există dificultăți evidente, inerente luptei împotriva criminalității, în special împotriva infracțiunilor omor.

Autoritățile statului de asemenea, recunosc necesitățile de prevenire a unor asemenea infracțiuni.

În această privință, urmează de acceptat că, pentru prevenirea unor asemenea infracțiuni, trebuie să fie permise anumite mecanisme speciale de combatere a recidivei de infracțiuni.

Totuși, aceste dificultăți nu pot nicidecum justifica impunerea unor limite protecției integrității fizice a ființei umane, întrucât, chiar și prin comiterea unei fapte penale, un om rămâne în fața legii o persoană.

Urmează de reținut, că prin aplicarea unei pedepse se urmărește nu pierderea demnității umane a celui condamnat ci, dimpotrivă, recâștigarea demnității umane a celor direct implicați, cu efectul deplinei reintegrări sociale a condamnatului.

Având în vedere practica jurisdicțională a Curții Constituționale, urmează de reiterat că în sistemul constituțional de valori al Republicii Moldova principiul statului de drept, garantat de articolul 1 alin. (3) din Constituție, relevă obligația tuturor subiecților raporturilor juridice, inclusiv a autorităților, de a acționa într-o asemenea manieră care să nu prejudicieze demnitatea omului, drepturile și libertățile lui.

Constituția, prin articolul 24, garantează fiecărui om dreptul la viață și la integritate fizică și psihică, interzicând aplicarea, sub orice formă, a torturii, pedepselor sau tratamentelor crude, inumane ori degradante.

Din sensul dispozițiilor constituționale ale articolului 24 alin. (1) și (2) rezultă că statul nu poate interveni în nici un fel în dreptul persoanei la viață și tratament uman și nici nu poate justifica o asemenea ingerință, chiar dacă persoana în cauză este considerată extrem de periculoasă și prezintă o amenințare pentru societate.

În caz contrar, ar avea loc un atentat la demnitatea ființei umane, ceea ce este inadmisibil într-o societate democratică.

Într-un stat de drept, sistemul legislativ trebuie să fie călăuzit de preocuparea constantă de a ocroti personalitatea umană în integralitatea ei.

Asigurarea respectării demnității umane, în toate momentele procesului penal, ca și în domeniul executării sancțiunilor de drept penal, este piesa de rezistență ce nu poate lipsi nici la construcția ideii statului de drept și nici la asigurarea unei justiții penale echitabile, democratice și eficiente.

Astfel urmează de constatat, că completările din 14 aprilie 2023 adoptate prin Legea Nr. .83 pentru modificarea unor acte normative, în special alin. (1¹) al art. 364¹ Cod de procedură penală, inclusiv abrogarea alin. (8) din articolul menționat, Parlamentul nu a ținut cont de garanțiile respectării demnității umane, se încalcă dreptul fundamental al persoanei la integritate fizică și psihică, garantat de articolul 24 alin. (1) și (2) din Constituție, și se aduce atingere articolului 3 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale,

Normele legale contestate contravin și articolului 54 alin. (3) din Constituție, potrivit căruia exercițiul drepturilor și libertăților proclamate în articolul 24 nu poate fi supus restrângerii.

Având în vedere concluziile menționate supra, în temeiul articolelor 134, 140 din Constituție, art. 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 6, 61, 62 lit. a) și 68 din Codul Jurisdicției Constituționale,

SOLICIT:

- Declararea sesizării ca fiind admisibilă;
- Examinarea controlului constituționalității a prevederilor Legii Nr. 83 din 14 aprilie 2023, pentru modificarea unor acte normative, în special

Articolul 364¹:

În redacția :

- *"... (1¹) Judecarea cauzelor penale privind infracțiunile pentru care legea prevede pedeapsa cu detențiune pe viață nu poate avea loc pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală."..."*
- *"...alineatul (8) se abrogă..."*

P.S. Solicit examinarea prezentei sesizări în formă prioritară deoarece în privința inculpatului Munteanu Lilian este aplicată măsura preventivă – arest.

F. Declar pe proprie onoare ce toate informațiile utilizate în prezenta sesizare sunt veridice.

Autorul sesizării

Avocat LUPUȘOR Dumitru

13.10.2023

ÎNCHEIERE

13 octombrie 2023

mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani)

Completul compus din

Președintele ședinței, judecător

Judecătorii

- Djeta Chistol

- Tatiana Bivol

Petru Păun

- Olga Ceban

Grefier:

Cu participare:

Procurorului

Avocatului

Inculpatului

- Vadim Gribincea

- Dumitru Lupușor

- Munteanu Lilian

examinând în ședință de judecată publică cererea avocatului Dumitru Lupușor în interesele inculpatului Munteanu Lilian, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a alin. (1/1) din art. 364/1 din CPP, în cadrul cauzei penale privind învinuirea lui Munteanu Lilian, în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 145 alin. (2) lit. j) din Codul Penal, -

a c o n s t a t a t :

1. La 21.08.2023, în procedura judecătorului Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani), Petru Păun, a parvenit în examinare cauza penală de învinuirea lui Munteanu Lilian, în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 145 alin. (2) lit. j) din Codul Penal.
2. Prin încheierea Vicepreședintelui interimar al Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 21.08.2023 s-a format complet de judecată compus din 3 (trei) judecători, pentru judecarea cauzei penale de învinuirea lui Munteanu Lilian, în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 145 alin. (2) lit. j) din Codul Penal, după cum urmează: Președintele completului de judecată, judecător – Djeta Chistol, judecător raportor Petru Păun și judecător Tatiana Bivol.
3. La 13.10.2023, din partea inculpatului Munteanu Lilian, în adresa completului de judecată a parvenit cerere prin care ultimul *solicită examinarea cauzei în procedură simplificată.*
4. Totodată avocatul inculpatului Munteanu Lilian – Dumitru Lupușor, a înaintat cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a alin. (1/1) din art. 364/1 din Codul de Procedură Penală, în cadrul cauzei penale privind învinuirea a lui Munteanu Lilian, în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 145 alin. (2) lit. j) din Codul Penal.
5. Prin cererea indicată se solicită:
 - Dispunerea prin încheiere a ridicării excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale în vederea realizării controlului constituționalității alin. (1/1) al art. 364/1 din Codul de Procedură Penală.
6. **În ședința de judecată avocatul Dumitru Lupușor și inculpatul Munteanu Lilian,** au susținut cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate pe motivele de fapt și de drept invocate în aceasta.
7. **În ședința de judecată procurorul Procuraturii Chișinău (Oficiul reprezentarea învinuirii în instanța de judecată) – Vadim Gribincea,** nu a obiectat asupra cerere formulate de partea apărării.
8. *Astfel, audiind participanții la proces și examinând cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate în raport cu circumstanțele de fapt și de drept*

2

invocate completul de judecată va admite cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate din circumstanțele expuse mai jos.

9. Din materialele cauzei urmează că, la 21.08.2023, în procedura judecătorului Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani), Petru Păun, a parvenit în examinare cauza penală de învinuirea lui Munteanu Lilian, în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 145 alin. (2) lit. j) din Codul Penal.
10. Prin încheierea Vicepreședintelui interimar al Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani) din 21.08.2023 s-a format complet de judecată compus din 3 (trei) judecători, pentru judecarea cauzei penale de învinuirea lui Munteanu Lilian, în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 145 alin. (2) lit. j) din Codul Penal, după cum urmează: Președintele completului de judecată, judecător – Djeta Chistol, judecător raportor Petru Păun și judecător Tatiana Bivol.
11. La 13.10.2023, din partea inculpatului Munteanu Lilian, în adresa completului de judecată a parvenit cerere prin care ultimul solicită examinarea cauzei în procedură simplificată.
12. Prin Legea nr.83 din 14.04.2023 în vigoare din 02.08.2023, s-a introdus în art. 364/1 din CPP, alin. (1/1) cu următorul conținut: *Judecarea cauzelor penale privind infracțiunile pentru care legea prevede pedeapsa cu detențiune pe viață nu poate avea loc pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală.*
13. Infracțiunea incriminată inculpatului Munteanu Lilian prevede în calitate de pedeapsă detențiunea pe viață.
14. La data de 13.10.2023 avocatul inculpatului Munteanu Lilian – Dumitru Lupușor, a înaintat cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a alin. (1/1) al art. 364/1 din Codul de Procedură Penală, în cadrul cauzei penale privind învinuirea a lui Munteanu Lilian, în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 145 alin. (2) lit. j) din Codul Penal.
15. Prin cererea indicată se solicită:
 - Disponerea prin încheiere a ridicării excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale în vederea realizării controlului constituționalității alin. (1/1) al art. 364/1 din Codul de Procedură Penală.
16. În conformitate cu art. 2 alin. (3) din CPP, constituția Republicii Moldova are supremație asupra legislației procesuale penale naționale. Nici o lege care reglementează desfășurarea procesului penal nu are putere juridică dacă este în contradicție cu Constituția.
17. Conform prevederilor art. 7 alin. (3¹) din Codul de procedură penală, la ridicarea excepției de neconstituționalitate și la sesizarea Curții Constituționale, instanța de judecată nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității normelor contestate cu prevederile Constituției, limitându-se la verificarea întrunirii următoarelor condiții: a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; b) excepția este ridicată de către una dintre părți sau de reprezentantul acesteia ori de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei; d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.
18. Conform prevederilor art. 7 alin. (3²) din Codul de procedură penală, ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune în termen de 5 zile prin încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează continuarea examinării în fond a cauzei. Însă, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate, dezbaterile judiciare se suspendă, cu excepția examinării demersurilor privind măsurile procesuale de constrângere. Instanța de judecată este

- obligată să sesizeze Curtea Constituțională în termen de 5 zile de la data emiterii încheierii.
19. Conform prevederilor art. 7 alin. (3³) din Codul de procedură penală, dacă nu sunt întrunite cumulativ condițiile indicate la alin. (3¹), instanța de judecată refuză, prin încheiere, ridicarea excepției de neconstituționalitate. Încheierea instanței de judecată este definitivă, însă argumentele privind dezacordul cu aceasta pot fi invocate în apel sau, după caz, în recurs împotriva hotărârii în fond.
 20. În conținutul art. 7 alin. (6) din Codul de procedură penală, se indică că hotărârile Curții Constituționale privind interpretarea Constituției sau privind neconstituționalitatea unor prevederi legale sînt obligatorii pentru organele de urmărire penală, instanțele de judecată și pentru persoanele participante la procesul penal.
 21. Completul de judecată reține că la pct. 72 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016, pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova este menționat că pornind de la faptul că norma sesizată prin intermediul instituției excepției de neconstituționalitate este supusă controlului de constituționalitate aplicativ la un caz concret dedus instanței de judecată, procedura rezolvării excepției de neconstituționalitate constituie un control concret de constituționalitate.
 22. La pct. 74 din aceeași hotărîre este menționat că procedura de soluționare a excepției de neconstituționalitate presupune parcurgerea a două etape distincte: (1) etapa judiciară, premergătoare, ce constă în invocarea excepției de neconstituționalitate în cadrul unui proces aflat pe rolul unei instanțe judecătorești și pronunțarea judecătorului asupra acestui incident procedural, finalizată eventual cu sesizarea Curții Constituționale.
 23. Potrivit pct. 76 din aceeași hotărîre este menționat că în momentul în care judecătorul ordinar constată sau este invocată de către părți o anumită incertitudine privind constituționalitatea actului aplicabil, acesta este obligat să demareze procesul de exercitare a controlului constituționalității.
 24. Pct. 81 din hotărîrea menționată stabilește că potrivit prevederilor legale, în momentul acceptării excepției de neconstituționalitate, judecătorul dispune, prin încheiere, suspendarea procesului. Curtea reține că suspendarea procesului până la soluționarea de către Curtea Constituțională a excepției de neconstituționalitate este necesară pentru a exclude aplicarea normelor contrare Constituției la soluționarea unei cauze.
 25. La pct. 82 și 83 din hotărîrea enunțată este menționat că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: (1) *obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;* (2) *excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;* (3) *prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;* (4) *nu există o hotărîre anterioară a Curții avînd ca obiect prevederile contestate.*
 26. Curtea a mai reținut că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82 a Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016.
 27. Luând în calcul cele menționate anterior, deoarece norma stabilită de art. 364/1 alin. (1/1) din CPP, este parte a unei legi organice, intră în categoria actelor stabilite de art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție (întrunit pct. 1 alin. 82 din HCC nr. 2 din 09.02.2016), în condițiile în care excepția de neconstituționalitate a normelor respective este invocată de avocat în interesele inculpatului (întrunit pct. 2 alin. 82 din HCC nr. 2

din 09.02.2016), urmează a fi aplicată la soluționarea cauzei (întrunit pct. 3 alin. 82 din HCC nr. 2 din 09.02.2016), în situația în care nu a fost identificată o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate, completul de judecată consideră necesar de a prezenta Curții Constituționale sesizarea depusă de avocatul Dumitru Lupușor în interesele inculpatului Munteanu Lilian, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a alin. (1/1) al art. 364/1 din CPP, în cadrul cauzei penale privind învinuirea lui Munteanu Lilian, în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 145 alin. (2) lit. j) din Codul Penal.

28. Având în vedere circumstanțele descrise *supra*, completul de judecată, ținând cont de faptul că obiectul sesizării intră în categoria actelor cuprinse la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, excepția de neconstituționalitate fiind ridicată de părți în proces penal, iar prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei penale, consideră necesar a sesiza Curtea Constituțională, pentru a examina excepția de neconstituționalitate a normelor sus enunțate.
29. Totodată, Curtea Constituțională nu s-a expus anterior, referitor la prevederile care se invocă a fi neconstituționale, respectiv completul de judecată va prezenta Curții Constituționale sesizarea întocmită de avocatul Dumitru Lupușor în interesele inculpatului Munteanu Lilian, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a alin. (1/1) al art. 364/1 din CPP, în cadrul cauzei penale privind învinuirea a lui Munteanu Lilian în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 145 alin. (2) lit. j) din Codul Penal.
30. Reieșind din cele expuse și în conformitate cu prevederile art. 7, art. 342 din Codul de procedură penală, completul de judecată,-

d i s p u n e:

Se admite cererea avocatului Dumitru Lupușor în interesele inculpatului Munteanu Lilian, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a alin. (1/1) al art. 364/1 din CPP, în cadrul cauzei penale privind învinuirea lui Munteanu Lilian în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 145 alin. (2) lit. j) din Codul Penal.

Se ridică excepția de neconstituționalitate la sesizarea depusă de avocatul Dumitru Lupușor în interesele inculpatului Munteanu Lilian, pentru verificarea constituționalității alin. (1/1) al art. 364/1 din Codul de Procedură Penală.

Se remite în adresa Curții Constituționale sesizarea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a alin. (1/1) al art. 364/1 din Codul de Procedură Penală, în cadrul cauzei penale privind învinuirea lui Munteanu Lilian în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 145 alin. (2) lit. j) din Codul Penal.

Încheiere nu se supune niciunei căi de atac, decât o data cu fondul cauzei.

Președintele completului, judecătorul

Djeta Chistol

Judecători

Tatiana Bivol

Petru Păun

*Copia corespunde originalului,
Judecătorul*

Petru PĂUN